

вона дає змогу суспільству не лише вижити, а й переосмислити себе, віднаходити нові форми співдії й управління, засновані на людяності.

Повномасштабна війна стала найжорсткішим випробуванням для всієї системи управління в Україні. З перших днів з'ясувалося, що ефективність держави залежить не лише від інституцій, а й від здатності суспільства самоорганізовуватись і діяти узгоджено. Саме взаємодія між державними структурами, місцевими громадами, волонтерами й бізнесом створила унікальну модель гнучкого управління в кризових умовах.

Отже, український досвід продемонстрував, що стійкість системи управління – це не про незмінність, а про живу здатність суспільства мислити, діяти й оновлюватися. Саме тому, на наш погляд, філософія управління в умовах війни набуває глибоко практичного значення. Вона перестає бути лише теоретичною конструкцією й стає інструментом осмислення здатності суспільства до стійкості, співдії та морального вибору. Український досвід довів, що ефективне управління не зводиться до системи наказів і контролю, воно народжується з цінностей довіри, гідності та спільної відповідальності.

Література

1. Аристотель. Політика / пер. з давньогр. О. Кислюк. Київ : Основи, 2023. 303 с.
2. Попович М. В. Нарис історії культури України. Київ : АртЕк, 1998. 728 с.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-578-8-8>

ФІЛОСОФСЬКИЙ ДИСКУРС І ПРАКТИЧНІСТЬ ФІЛОСОФІЇ

Рубанець О. М.

*доктор філософських наук, професор,
професор кафедри філософії,*

*Національний технічний університет України «Київський
політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»
м. Київ, Україна*

Умови війни та повоєнного відновлення актуалізують зростання значення практичного виміру філософії. Зростання значення філософії у глобальному світі стає актуальною стратегією розвитку філософських

досліджень. Загострення протиріч, криза ідентичності, актуальні проблеми завершення війни та подолання наслідків воєнного вторгнення зумовлюють необхідність розгортання філософських досліджень до соціальних процесів і практик.

Практичність філософії постала як проблема ще в минулому столітті в контексті глибинних суспільних трансформацій, пов'язаних із глобальними перетвореннями світу після Другої світової війни. Виникнення практичної філософії було зумовлене необхідністю надання філософському дискурсу важелів впливу на моральне відродження суспільства. Утвердження дискурсивної раціональності зробило дискурс ефективним інструментом і способом постановки, обговорення та врегулювання суспільних проблем, подолання протиріч. Дискурс як форма проблематизації ставав засобом артикуляції важливих для суспільства проблем. Особливо важливими були введення у дискурс і суспільне обговорення проблем, про які було важко говорити і нерозв'язаність яких ставала гальмом для подальшого розвитку суспільства й подолання наслідків війни.

Філософський дискурс своєю здатністю до візіонерства і прагматичності, системністю й комплексністю притаманного способу проблематизації може стати інтегратором наукових і технологічних розвідок та інновацій. На етапі завершення війни та переходу до повоєнного відновлення вимагаються нестандартні та інноваційні підходи і рішення. Медійний дискурс щодня нагромаджує численні проблеми, багато з яких мають довгий термін дії. Етап завершення війни виявляється найбільш складним і за умов зменшення ресурсів, у тому числі інтелектуальних, та необхідності подвоєння, а можливо, і значно більшого зростання зусиль усіх громадян суспільства. За цих умов перед філософським дискурсом постають завдання не просто здійснювати проблематизацію назрілих питань і тим самим вводити їх обговорення у ракурс громадської уваги. Йдеться про нове розуміння практичності філософського дискурсу. У цьому розумінні дискурс співставлений не з комунікацією як способом передачі інформації, а з філософськими дослідженнями, які поєднують у собі теоретичну інноваційність і практичну імплементацію філософських інновацій.

Нове розуміння практичності філософського дискурсу розкриває філософію не тільки як любов до мудрості та розгляду її софійності, а й як праксис філософії, в якому інтелектуальні звершення згенеровані соціальною практикою. Зростанні ролі філософії у глобальному світі підкреслює значення філософських досліджень в умовах військових конфліктів, війн і глобальних трансформацій. За цих умов суспільні трансформації виявляють глибинний зв'язок із глобальними змінами світового порядку та викликами, пов'язаними з необхідністю пошуків

подолання світової кліматичної кризи. Не може йтися про просте повернення до тих форм життя, які були раніше. Необхідна суспільна й технологічна модернізація, яка б урахувала існуючі світові глобальні реалії та відкрила тенденції переходу до найбільш оптимальних для суспільства і країни форм існування.

Науково-технологічні досягнення та інновації воєнного часу не можуть бути втрачені, загублені чи подаровані. Непомірна ціна, яку заплатив народ за ці досягнення, змушує розглядати їх як фундамент технологічної модернізації майбутнього. Філософський дискурс створює майданчик для пошуків моделей суспільного й технологічного розвитку. Сталий мир і можливість довготривалої мирної перспективи є необхідною передумовою для вирішення актуальних проблем суспільства. Концептуалізація майбутнього і виокремлення проблем, вирішення яких необхідне для досягнення сталого мирного розвитку, перетворює філософський дискурс на важливий складник суспільного життя. Потрібно наголосити на значенні суспільної перспективи для розв'язання економічних, демографічних, антропологічних проблем.

Філософський дискурс може не тільки анонсувати важливість перспективи мирного сталого розвитку, а й вказати шляхи, інструменти та засоби її забезпечення. Бачення перспективи стає найважливішою умовою, яка може здолати еміграційну кризу, подолати неповернення і створити умови для репатріації, забезпечити притік людського капіталу, зростання демографічного потенціалу та утвердження демократичних цілей і цінностей.

Однією з величезних небезпек є втрата впевненості в тому, що цілі можуть бути досягнені. Сьогодні як ніколи Україні потрібна впевненість у завтрашньому дні та формування образу успішної та процвітаючої країни, здатної на світовому рівні вирішувати складні проблеми сьогодення і торувати шлях у майбутнє.